
Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2017:3

Folkbildning i utlandsförsamlingarna

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2017:25, där kyrkostyrelsen föreslås få i uppdrag att tillsammans med Sensus begära att Folkbildningsrådet förändrar bidragsvillkoren för att möjliggöra rapportering av folkbildningsverksamhet i Svenska kyrkans lokaler i utlandet.

Utskottet konstaterar att frågan om alternativ finansiering är viktig, men att motionärernas förslag inte är genomförbart utifrån nuvarande lagstiftning.

Ett undantag specifikt för Svenska kyrkans lokaler i utlandet faller sannolikt på att flera andra organisationer skulle vilja få till liknande undantag för sin egen verksamhet i utlandet. För utskottet är det tydligt att sakfrågan då går utanför Folkbildningsrådets regelverk och istället blir en statlig regleringsfråga.

Utöver detta noterar utskottet en svårighet i att utifrån nuvarande ägande- och förhyrningsstruktur av lokaler i utlandet tydligt kunna definiera vad som menas med Svenska kyrkans lokaler i utlandet.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:25.

Motionens förslag

Motion 2017:25 av Anette Nordgren och Maj-Lis Aasa, Folkbildning i utlandsförsamlingarna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsammans med Sensus begära av Folkbildningsrådet att de justerar bidragsvillkoren till studieförbunden så att folkbildningsverksamhet i "Svenska kyrkans lokaler" i utlandet jämföras med folkbildningsverksamhet i Sverige för att möjliggöra att den folkbildningsverksamhet som genomförs i utlandsförsamlingarna kan rapporteras på samma sätt som i Sverige.

Bakgrund

Statens stöd till folkbildningen utgår från det mål riksdagen formulerat för densamma: "Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället."

Villkoren för statens bidrag regleras i förordningen 2015:218 om statsbidrag till folkbildningen. I förordningen anges fyra syften med stödet:

- Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin
- Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen
- Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället
- Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

I Sverige är det Folkbildningsrådet som har till uppgift att fördela och följa upp statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund utifrån förordningen. Bland uppgifterna ingår att utvärdera om syftet med statens bidrag till folkbildning uppfylls. Folkbildningsrådet är en förening med tre medlemmar: Studieförbunden i samverkan, Sveriges Kommuner och Landsting, samt Rörelsefolk högskolornas intresseorganisation. Folkbildningsrådet leds av en styrelse utsedd av dess medlemmar. Studieförbunden i samverkan, tidigare Folkbildningsförbundet, är en intresse- och branschorganisation som samlar tio studieförbund, däribland Sensus studieförbund där Svenska kyrkan är medlem.

Sensus studieförbund är framväxt ur tre tidigare studieförbund: KFUK-KFUM:s studieförbund, Sveriges Kyrkliga Studieförbund, samt Tjänstemännens Bildningsverksamhet. Den nuvarande organisationen bildades genom samgåenden i början av 2000-talet och har idag 33 medlemsorganisationer av varierande storlek, där Svenska kyrkan är den största medlemsorganisationen. Organisationen leds av en förbundsstyrelse utifrån mandat givet på årsstämma där såväl verksamhetsinriktning som motioner från medlemsorganisationer behandlas.

För att kunna genomföra fördelning av statsbidraget har Folkbildningsrådets styrelse fastslagit villkor och fördelningskriterier i dokumentet *Statsbidrag till studieförbund 2017 – Villkor och fördelningskriterier* (dnr 327, 2016, 092). Villkoren som Folkbildningsrådet formulerat delas in i organisatoriska respektive verksamhetsvillkor. I verksamhetsvillkoren anges i 4.3 § att folkbildningsverksamhet som anordnas utanför Sverige inte ger rätt till statsbidrag. I samma dokument anges i 6 § att det är bidragsmottagarens skyldighet att visa att folkbildningsverksamhet som finansieras med statsbidrag genomförs i enlighet med statens syfte och Folkbildningsrådets statsbidragsvillkor. ”Varje studieförbund som tar emot statsbidrag har själv det fulla ansvaret att följa upp, granska och kontrollera att statsbidragsvillkoren följs inom den egna organisationen.”

Svenska kyrkan i utlandet finns på cirka 40 fasta platser i 23 länder. Utöver detta samlas man till regelbundna gudstjänster på ytterligare cirka 100 platser genom bland annat mobila präster i Asien, Afrika och Sydamerika. Den fasta verksamheten är förlagd till 35 lokaler med varierande ägandeskap: ägande eller förhyrning genom Trossamfundet Svenska kyrkan eller Stiftelsen för Svenska kyrkan i utlandet, alternativt ägande eller förhyrning lokalt av församlingen eller till församlingen knuten förening eller stiftelse. Det förekommer även att Svenska kyrkan i utlandet delar lokaler med andra samfund och organisationer.

Svenska kyrkans i utlandets gruppverksamhet varierar både i innehåll och storlek mellan platserna. Totalt samlade gruppverksamheten 116 422 besökare under 2016. Den största andelen av detta var vuxenverksamhet som samlade 62 153 besökare. Ett särskilt gruppverksamhetsområde är körverksamhet. Totalt fanns 1 770 körmedlemmar fördelade på 48 vuxenkörer, 13 ungdomskörer och 34 barnkörer. Utifrån nuvarande verksamhetsuppföljning är det inte möjligt att avgöra hur stor del av den totala gruppverksamheten som sker eller som skulle kunna ske på ett sådant sätt att övriga verksamhetsvillkor för bidrag uppfylls.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:25.

Utskottet vill inledningsvis framföra sin uppskattning till motionärerna för deras intention att söka alternativa finansieringsvägar för Svenska kyrkan i utlandets viktiga verksamhet.

Med detta sagt konstaterar utskottet att nuvarande detaljregelverk för bidrag till folkbildningsverksamhet formellt ägs av Folkbildningsrådet, men att en förändring av den typ som motionärerna föreslår i praktiken blir en statlig regleringsfråga.

Flera studieförbund har medlemsorganisationer som bedriver verksamhet utanför Sverige. Ett rimligt antagande är att åtminstone en del av dessa har verksamhet som uppfyller övriga bidragsvillkor på ett liknande sätt som Svenska kyrkan i utlandet. Utskottet gör bedömningen att det i och med detta skulle vara svårt att driva igenom ett undantag som explicit rör Svenska kyrkan. Därmed återstår möjligheten att få Folkbildningsrådet att helt stryka verksamhetsvillkoret kring att verksamhet som anordnas utanför Sverige inte ger rätt till statsbidrag, eller att skapa ett mer allmänt undantag för att täcka fler organisationers verksamhet och lokaler. Utskottet gör i detta bedömningen att frågan passerar nivån i detaljregelverket hos Folkbildningsrådet och istället blir en fråga att hantera i en statlig förordning med tillhörande mål och övergripande villkor för folkbildningen.

Utskottet noterar även en svårighet i att kunna skapa tydlighet i vad som avses med Svenska kyrkans i utlandets lokaler. Idag bedrivs verksamhet på såväl tillfälliga, återkommande och fasta platser. För vissa av dessa finns det lokaler som ibland ägs eller hyrs genom trossamfundet Svenska kyrkan, ibland genom Stiftelsen för Svenska kyrkan i utlandet. I vissa fall ägs eller hyrs lokalen av församlingen eller till församlingen relaterat förening eller stiftelse. Det är heller inte ovanligt att samma lokal delas med annat samfund eller organisation. Utskottet drar utifrån detta slutsatsen att det blir svårt att formulera, hantera och följa upp ett undantag som är tillräckligt precist för såväl Folkbildningsrådet, Sensus och Svenska kyrkan.

Mot bakgrund av ovan nämnda föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 4 oktober 2017

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Johan Berkman, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Britt-Marie Danestig, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Helena Klahr Fast och Jan Björkman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Titti Ådén, Sven Erik Bodén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Margareta Nisser-Larsson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Jan-Åke Isaksson, Arnold Boström och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.